

ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФОНЕТИКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

Удод Наталія Леонівна

старший викладач

Кафедра філологічних та природничих дисциплін

Навчально-науковий інститут міжнародного співробітництва та освіти

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

Анотація. У статті здійснено спробу знайти й актуалізувати ефективні засоби навчання фонетики української мови як іноземної з використанням технологій дистанційного навчання. Проаналізовано такий вид діяльності як навчання фонетики іноземних студентів на початковому етапі.

Ключові слова: українська мова як іноземна, дистанційне навчання, ІТ-технології.

Вступ. Наше сьогодення остаточно змінює процес навчання: від традиційних форм ми переходимо до інформаційних технологій. Два роки поспіль ми вже мали досвід викладання української як іноземної, поєднуючи традиційні засоби навчання та засоби сучасних ІТ-технологій, тобто використовували змішану форму навчання. Та наразі виникає необхідність запровадження в навчальний процес лише технологій дистанційного навчання. Комп'ютерні технології, звичайно, підвищують рівень навчання мови, забезпечують доступ до інформаційних ресурсів і створюють новий освітній простір; але іноземні студенти позбавляються мовного середовища, яке, на мою думку, має величезне значення у вивченні мови. Ми спостерігаємо два напрями розвитку дистанційного навчання іноземної мови: мережеві платформи (наприклад, Duolingo), на яких студенти самостійно опановують мову, без контакту з викладачем, і онлайн-заняття (переважно використовуючи Zoom,

Google Classroom та ін.), які дозволяють отримувати знання під керівництвом викладача.

Мета цього дослідження є спроба знайти й актуалізувати ефективні засоби навчання фонетики української мови як іноземної з використанням технологій дистанційного навчання та зменшити їх недоліки.

Результати і обговорення. В умовах дистанційного навчання іноземним студентам освоїти курс фонетики самостійно, без участі викладача, практично неможливо, тому на початковому етапі присутність викладача (принаймні, на екрані монітора) необхідна.

Викладачу найперше необхідно визначити навчальний програмний мінімум з фонетики. Фонетичний мінімум повинен охоплювати основні елементи фонологічної системи мови, яка вивчається, тобто фонологічний мінімум «повинен дозволяти носіям іноземної мови усвідомити особливості мови, яка вивчається, як окремий випадок загальних закономірностей організації фонетичної системи нарівні з рідною мовою, повинен бути орієнтований на навчання» [Бігич : 194].

Роботу над постановкою будь-якої фонемі української мови слід починати з формування фонематичного слуху, тобто, перш за все, необхідно навчити іноземців розрізняти звуки на слух. Також необхідно приділяти увагу формуванню артикуляції, яка властива саме фонологічній системі української мови.

В умовах дистанційного навчання іноземних студентів перед викладачем стоїть надзвичайно важливе завдання: не лише виявити помилки у вимові, а й запропонувати такі фонетичні завдання, які б унеможливили виникнення подібних помилок у майбутній мовній практиці.

Кожен урок варто починати з фонетичної зарядки й включати роботу зі звуками, ритмікою, інтонацією, наголосом. Зміст уроків має складатися із різноманітних вправ, спрямованих на постановку й корекцію звуків, важких для студентів тої чи іншої національності; із вправ на диференціацію ознак за твердістю – м'якістю, глухістю – дзвінкістю. Окремо потрібно відпрацьовувати

ритміку слів. Для цього використовуються одно- й двоскладові слова і слова, які мають постійний наголос. Цікавими вдалими елементами уроку, які допомагають краще засвоїти фонетику, можуть бути прислів'я, приказки, вірші та пісні. Підвищенню ефективності засвоєння фонетики мови сприяє залучення великої кількості аудіоматеріалу, наприклад використання музичних творів для постановки й коригування звуків.

Ураховуючи практичний досвід, кожен онлайн-урок з фонетики повинен відповідати певному уроку з підручника (наприклад, як укладено навчальний посібник «Вступний курс з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення» за ред. Т.О. Дегтярьової).

Принцип роботи, коли в навчальному процесі поєднуються друковані й електронні посібники, розміщені в мережі Інтернет, вважається надзвичайно ефективним. Але навчальні ресурси з УМІ, які наявні в мережі Інтернет, не передбачають зворотного зв'язку з викладачем, а розраховані лише на самостійну роботу студентів, без перевірки виконання завдань з боку викладача. Форма роботи, коли студентам пропонують просто прослухати й повторити фонетичний матеріал без контролю з боку викладача, має дуже низьку ефективність.

Функція контролю, яку виконує комп'ютер, фактично відсутня для перевірки правильної вимови, тому під час дистанційного навчання обов'язковою умовою є постійний контакт з викладачем та система контролю засвоєння знань і навичок, що є систематичною та передбачає зворотний зв'язок.

Висновки. Отже, для дистанційного навчання фонетики української мови на початковому етапі необхідне певне дидактичне забезпечення: друкований підручник, який вважається основним на заняттях, та web-додатки до нього; мережеві навчальні матеріали у формі електронного супроводжувального курсу, які розміщені в Інтернеті й призначені для додаткових самостійних занять; дистанційні матеріали з української фонетики, електронні підручники.

Література

1. Вступний курс з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення : навчальний посібник / Волкова О.М. та ін. ; за ред. Т.О. Дегтярьової. Суми : Університетська книга, 2010. 415 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. / Бігич О. Б. та ін. ; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І., Лагута Т.М. Українська мова для іноземців : навчальний посібник. Харків : «ІНДУСТРІЯ», 2008. 384 с.